

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 39g/2020

privind excepția de neconstituționalitate a unor dispoziții din articolele 332 alin. (2) și 391 alin. (2) din Codul de procedură penală (*încetarea procesului penal atunci când fapta constituie o contravenție și soluționarea cauzei conform prevederilor Codului contravențional*)

CHIȘINĂU

11 iunie 2020

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Liuba ȘOVA, *președinte de ședință*,
dlui Eduard ABABEI,
dlui Nicolae ROȘCA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dlui Gheorghe Reniță, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată pe 11 martie 2020,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând pe 11 iunie 2020, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a articolelor 332 alin. (2) și 391 alin. (2) din Codul de procedură penală, ridicată de dl Iuri Sorochin, parte în dosarul nr. 1a-2149/18, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de către un complet de la Curtea de Apel Chișinău format din dnii judecători Iurie Iordan, Alexandru Spoială și doamna Silvia Gîrbu, în baza articolului 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Printr-o sentință din 12 octombrie 2018, Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani, a încetat procesul penal de învinuire a dlui Iuri Sorochin de comiterea infracțiunii prevăzute de articolul 310 alin. (1) [*falsificarea probelor*] și a tentativei de infracțiune prevăzută de articolul 190 alin. (2) lit. c) [*escrocheria care a cauzat daune în proporții considerabile*] din Codul penal, pentru că fapta acestuia întrunește elementele constitutive ale contravenției prevăzute de articolul 335 [*samavolnicie*] din Codul contravențional.

4. Prin aceeași sentință, instanța a încetat și procesul contravențional de învinuire pentru comiterea contravenției prevăzute de articolul 335 din Codul contravențional, din motivul expirării termenului de prescripție de tragere la răspundere contravențională. Instanța a notat că, în timpul dezbaterilor judiciare, acuzatorul de stat a solicitat reîncadrarea juridică a acțiunilor dlui Iuri Sorochin din articolele 190 alin. (2) lit. c) și 310 alin. (1) din Codul penal în articolul 335 din Codul contravențional. Partea vătămată a susținut solicitarea procurorului. Totodată, în timpul dezbaterilor judiciare, dl Iuri Sorochin și apărătorii săi nu au fost de acord cu reîncadrarea juridică și au solicitat pronunțarea unei sentințe de

achitare, pentru că fapta nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii.

5. Nefiind de acord cu sentința primei instanțe, dl Iuri Sorochin a atacat-o cu apel.

6. Pe 2 martie 2020, dl Iuri Sorochin a ridicat în fața Curții de Apel Chișinău excepția de neconstituționalitate a articolelor 332 alin. (2) și 391 alin. (2) din Codul de procedură penală.

7. Printr-o încheiere din 2 martie 2020, Curtea de Apel Chișinău a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a sesizat, în acest sens, Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

8. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 26 Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

(3) În tot cursul procesului, părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

(4) Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepsește prin lege.”

9. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală, adoptat prin Legea nr. 122 din 14 martie 2003, sunt următoarele:

Articolul 332 Încetarea procesului penal în ședința de judecată

„[...]

(2) În cazul în care fapta persoanei constituie o contravenție administrativă, instanța încetează procesul penal și, concomitent soluționează cauza conform prevederilor Codului contravențional al Republicii Moldova.

[...]”

Articolul 391 Sentința de încetare a procesului penal

„[...]

(2) În cazul prevăzut în art. 332 alin. (2), instanța încetează procesul penal, cu aplicarea sancțiunii administrative prevăzute în Codul contravențional.

[...].”

10. Prevederile relevante ale Convenției Europene a Drepturilor Omului sunt următoarele:

Articolul 6 Dreptul la un proces echitabil

„1. Orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, în mod public și în termen rezonabil, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa. Hotărârea trebuie să fie pronunțată în mod public, dar accesul în sala de ședință poate fi interzis presei și publicului pe întreaga durată a procesului sau a unei părți a acestuia, în interesul moralității, al ordinii publice ori al securității naționale într-o societate democratică, atunci când interesele minorilor sau protecția vieții private a părților la proces o impun, sau în măsura considerată absolut necesară de către instanță când, în împrejurări speciale, publicitatea ar fi de natură să aducă atingere intereselor justiției.

[...]

3. Orice acuzat are, mai ales, dreptul:

a. să fie informat, în termenul cel mai scurt, într-o limbă pe care o înțelege și în mod amănunțit, despre natura și cauza acuzației aduse împotriva sa;

b. să dispună de timpul și de înlesnirile necesare pregătirii apărării sale;

[...].”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

11. Autorul excepției de neconstituționalitate susține că încetarea procesului penal de către instanța de judecată și reîncadrarea juridică a faptei de care este acuzată persoana din infracțiune în contravenție, cu constatarea comiterii acesteia printr-o singură sentință, contravine dreptului la un proces echitabil. În această situație, persoanei nu i se oferă timp pentru a-și pregăti apărarea în mod efectiv.

12. În opinia sa, prevederile contestate încalcă articolele 4 alin. (2), 20, 21, 26 și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

13. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

14. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul de procedură penală, ține de competența Curții Constituționale.

15. Curtea constată că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de dl Iuri Sorochin, parte în dosarul nr. 1a-2149/18, pendinte la Curtea de

Apel Chișinău. Astfel, sesizarea este formulată de către subiectul căruia i s-a conferit acest drept, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

16. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile articolelor 332 alin. (2) și 391 alin. (2) din Codul de procedură penală. Aceste articole stabilesc că instanța poate înceta procesul penal atunci când fapta imputată persoanei întrunește elementele constitutive ale unei contravenții și, totodată, să soluționeze cauza conform prevederilor Codului contravențional, aplicând sancțiuni contravenționale.

17. Prevederile contestate nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

18. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză penală în care a fost încetat procesul penal, pentru că fapta persoanei constituie o contravenție, nu o infracțiune (a se vedea *supra* § 3 și § 4). Prin urmare, Curtea admite că prevederile contestate sunt aplicabile în cauza în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

19. Curtea reține că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept din Constituție în cauza pendinte în fața instanțelor de judecată. Curtea trebuie să verifice, prin prisma argumentelor autorului sesizării, dacă prevederile contestate constituie o ingerință în vreun drept fundamental (DCC nr. 24 din 2 martie 2020, § 18).

20. Deși autorul excepției de neconstituționalitate a invocat mai multe norme din Constituție, Curtea reține că în motivarea sesizării acesta susține că normele contestate încalcă dreptul acuzatului de a beneficia de un proces echitabil și, în special, de a-și pregăti apărarea.

21. Articolul 20 din Constituție, care reglementează dreptul de acces liber la justiție, își găsește corespondența în dispozițiile articolului 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Condiția din articolul 6 § 1 din Convenție, potrivit căreia cauzele trebuie examinate în mod echitabil, trebuie înțeleasă în sensul de a se asigura respectarea principiilor fundamentale ale oricărui proces, *i.e.* principiul contradictorialității și principiul dreptului la apărare, ambele asigurând egalitatea deplină a părților în proces (a se vedea DCC nr. 55 din 11 iunie 2018, § 23).

22. Caracterul echitabil al procesului penal trebuie apreciat avându-se în vedere întreg procesul (HCC nr. 2 din 23 ianuarie 2020, § 50).

23. Totodată, articolul 26 din Constituție garantează în mod distinct dreptul la apărare. Curtea reține că articolul 6 § 3 lit. a) din Convenția Europeană îi recunoaște persoanei dreptul de a fi informată nu doar cu privire la cauza acuzației, adică la faptele materiale de care este acuzată și pe care se bazează acuzația, dar și cu privire la încadrarea juridică a faptelor, în mod detaliat. În materie penală, o informare precisă și completă cu privire la acuzațiile aduse unei persoane și, în consecință, cu privire la încadrarea juridică a acestora pe care instanța o poate reține împotriva sa reprezintă o condiție esențială a unui proces echitabil. Există o legătură între literele a) și b) de la articolul 6 § 3 din Convenția Europeană: dreptul de a fi informat cu privire la natura și cauza acuzației trebuie analizat prin

prisma dreptului acuzatului de a-și pregăti apărarea (a se vedea *Drassich v. Italia* [nr. 2], 22 februarie 2018, § 65 și § 66).

24. Așadar, dreptul unei persoane de a-și pregăti apărarea în mod efectiv se află într-o legătură indisolubilă cu dreptul de a fi informat atât despre faptele imputate, cât și despre încadrarea juridică a acestora.

25. Codul de procedură penală stabilește obligația organului de urmărire penală și, în special, a procurorului de a aduce la cunoștința persoanei faptele imputate și încadrarea juridică a acestora. Faptele și încadrarea lor juridică sunt descrise în acte prezentate persoanei, e.g. ordonanța de recunoaștere a calității de bănuț (articolele 63 alin. (1¹) și 64 alin. (2) pct. 1) din Codul de procedură penală), ordonanța de punere sub învinuire (articolul 281 alin. (2) din Codul de procedură penală), rechizitoriul (articolul 296 alin. (2) din Cod).

26. Curtea reține că, în conformitate cu articolul 385 alin. (1) pct. 3) din Codul de procedură penală, la adoptarea sentinței, instanța de judecată verifică, între altele, dacă fapta persoanei întrunește elementele infracțiunii de comiterea căreia este învinuită. Altfel spus, instanța verifică corectitudinea încadrării juridice a faptei de către procuror.

27. În ipoteza în care instanța de judecată constată că fapta imputată persoanei constituie o contravenție, nu o infracțiune, atunci ea va înceta procesul penal și va soluționa cauza conform prevederilor Codului contravențional în baza articolelor 332 alin. (2) și 391 alin. (2) din Codul de procedură penală. Exercițarea acestei competențe nu agravează situația persoanei, ci este în favoarea acesteia (*in bonam partem*). Contravențiile au un regim sancționator mai blând decât infracțiunile.

28. În acest context, Curtea notează că încadrarea juridică a faptei penale, identificarea normei aplicabile cazului și stabilirea pedepsei țin de competența instanței de judecată. De asemenea, Curtea menționează că instanțele de judecată efectuează încadrarea juridică a faptei în funcție de circumstanțele concrete ale speței deduse judecătii (a se vedea DCC nr. 76 din 21 mai 2019, § 18). Instanța de judecată nu este obligată să accepte încadrarea dată de către procuror (a se vedea DCC nr. 40 din 8 mai 2018, § 22). Trebuie făcută o distincție între fapta (prejudiciabilă), care poate reprezenta o multitudine de circumstanțe faptice, și infracțiunea sau contravenția prevăzută de articolele legii penale și contravenționale, care reprezintă încadrarea juridică a acestora. Astfel, dacă fapta constituie temeiul real al răspunderii, atunci cea de-a doua reprezintă temeiul juridic al răspunderii (HCC nr. 9 din 29 aprilie 2016, § 24).

29. În jurisprudența sa, Curtea Europeană a stabilit că Convenția Europeană a Drepturilor Omului nu interzice reîncadrarea juridică a faptelor de către judecător, cu excepția cazului în care circumstanțele efectuării ei nu-i permit acuzatului să cunoască în detaliu acuzarea înaintată împotriva lui sau îl împiedică să-și pregătească apărarea în mod efectiv (a se vedea *Le Pen v. Franța* (dec.), 10 mai 2001; *Weil v. Franța* (dec.), 18 septembrie 2001, § 3; *Ramos Ruiz v. Spania* (dec.), 19 februarie 2002, § 3; *Rashid v. Bulgaria* (dec.), 13 octombrie 2005; *Krastev v. Bulgaria* (dec.), 22 mai 2006). Această constatare este valabilă și în contextul articolelor 20 și 26 din Constituție.

30. Curtea Europeană a menționat că nu se încalcă dreptul la un proces echitabil dacă persoana putea efectiv prevedea reîncadrarea juridică a faptei imputate (*Alexe v. România*, 3 mai 2016, § 36). În acest sens, reîncadrarea juridică a faptei este suficient de previzibilă pentru persoană dacă se referă la un element intrinsec al acuzației (a se vedea *Sadak și alții v. Turcia [nr. 1]*, 17 iulie 2001, § 52 și § 56; *Juha Nuutinen v. Finlanda*, 24 aprilie 2007, §32; *Marilena-Carmen Popa v. România*, 18 februarie 2020, § 47).

31. Pentru că dispozițiile articolului 6 § 3 lit. a) din Convenția Europeană nu impun o formă de notificare a acuzației (*Adrian Constantin v. România*, 12 aprilie 2011, § 19), Curtea Europeană a acceptat că persoana ar putea lua cunoștință de noua încadrare juridică a faptei chiar din conținutul hotărârii instanței de judecată (*Mihelj v. Slovenia*, 15 ianuarie 2015, § 44). În asemenea situații nu se încalcă dreptul la un proces echitabil și, în special, dreptul la apărare, dacă persoana poate contesta hotărârea și, respectiv, reîncadrarea juridică în fața unei instanțe ierarhic superioare dotate cu competența examinării tuturor aspectelor relevante de fapt și de drept (*ibidem*, § 44; *Dallos v. Ungaria*, 1 martie 2001, §§ 47-53; *Sipavičius v. Lituania*, 21 februarie 2002, §§ 30-34; *I.H. și alții v. Austria*, 20 aprilie 2006, §§ 36-38; *Zhupnik v. Ucraina*, 9 decembrie 2010, §§ 38-45). În cazul *Gelenidze v. Georgia*, 7 noiembrie 2019, § 30, Curtea Europeană a subliniat că reîncadrarea juridică a faptei nu încalcă drepturile apărării dacă acuzatul beneficiază, în cadrul procedurii de control, de posibilitatea adecvată de a se apăra.

32. Curtea reține că persoana nu este privată de dreptul de a obține o reexaminare a cauzei de către instanța de apel și de a se apăra prin toate mijloacele posibile. Potrivit articolului 401 din Codul de procedură penală, inculpatul are dreptul să atace sentința cu apel în vederea unei noi judecări în fapt și în drept a cauzei, iar instanța de apel este obligată, în baza articolului 414 alin. (1) din același Cod, să verifice legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală și în baza oricăror probe noi prezentate.

33. Așadar, eventualele vicii de notificare a noii încadrări juridice a faptei pot fi remediate prin intermediul căilor de atac.

34. Curtea constată că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză pendinte la Curtea de Apel Chișinău, instanță care va putea recurge la o nouă judecare a cauzei în fapt și în drept. Prin urmare, apărarea își va putea prezenta poziția și combate, pe această cale, constatările primei instanțe.

35. În aceste condiții, Curtea constată că partea apărării a beneficiat și continuă să beneficieze de toate garanțiile dreptului la un proces echitabil și, în special, de dreptul de a se apăra.

36. Instanțelor de judecată le revine sarcina de a asigura în fiecare caz particular ca dreptul la apărare al persoanei să fie practic și efectiv și, în consecință, să asigure caracterul echitabil al procesului penal.

37. În fine, aspectul dacă instanța trebuie să dispună printr-o singură sentință încetarea procesului penal atunci când fapta constituie o contravenție și examinarea cauzei conform Codului contravențional ține

de interpretarea legii și excedă competenței Curții Constituționale (a se vedea DCC nr. 6 din 23 ianuarie 2020, § 29, și jurisprudența citată acolo). Această competență le revine, prin definiție, instanțelor de judecată.

38. Curtea reține că prevederile contestate sunt însoțite de garanții procesuale suficiente, inclusiv în cadrul procesului ulterior din fața instanțelor ierarhic superioare. Curtea nu atestă, în prezenta cauză, vreo problemă de constituționalitate.

39. Prin urmare, în baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolului 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și a articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolelor 332 alin. (2) și 391 alin. (2) din Codul de procedură penală, ridicată de dl Iuri Sorochin, în dosarul nr. 1a-2149/18, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte de ședință

Liuba ȘOVA

Chișinău, 11 iunie 2020

DCC nr. 63

Dosarul nr. 39g/2020